

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024

Askolan valtuustolle

Sisällys

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
2 VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY	5
3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI VUODELTA 2024	6
3.1 Tavoitteiden asettaminen	6
3.2 Strategiset tavoitteet	6
3.3 Käyttötalouden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	7
3.4 Investointiosan ja rahoitusosan toteutuminen	13
4 KUNNAN TALOUS	15
5 KUNTAKONSERNI	17
6 SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA RISKIENHALLINTA	18
7 HENKILÖSTÖ	21
8 HYVINVOINTIKERTOMUS 2021-2025	22
9 ARVIO VALTUUSTOKAUDELTA 2021-2024	23
10 YHTEENVETO JA MUUT HAVAINNOT	24

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu myös valvoa sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja ilmoitusten saattaminen valtuuston tiedoksi.

Vuoden 2024 toiminnan ja talouden arvioinnin on tehnyt valtuuston 12.8.2021 § 62 valitsema toimikauden 2021–2025 tarkastuslautakunta, jonka kokoonpano on seuraava:

Varsinaiset jäsenet

Forsberg Ari, *puheenjohtaja*
Kettu Tero, *varapuheenjohtaja*
Lahtinen Jouko
Kares-Salonen Aini
Lehtikuusi Tanja

Henkilökohtaiset varajäsenet

Felin, Ali
Koskela Mari
Pusula Erkki
Vihuri Sami
Hovilehto Jenni

Tarkastuslautakunnan kokoonpanossa tapahtui muutoksia vuoden 2024 aikana. Valtuusto erotti puheenjohtajiston ja valitsi uuden puheenjohtajiston 12.8.2024. Valtuusto valitsi 12.8.2024 § 42 tarkastuslautakunnan puheenjohtajaksi Ari Forsbergin ja varapuheenjohtajaksi Tero Ketun jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Tähän saakka puheenjohtajana toimi Petri Hallikainen ja varapuheenjohtajana Ari Forsberg. Lisäksi Hanna Heiskari toimi tarkastuslautakunnan jäsenenä 14.5.2024 saakka, jolloin valtuusto valitsi uudeksi jäseneksi Aini-Kares-Salosen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Askolan kunnanvaltuusto asetti kokouksessaan 13.5.2024 § 21 kuntalain 35 §:n mukaisen tilapäisen valiokunnan. Päätös perustui Askolan kunnanhallituksen esitykseen tilapäisen valiokunnan asettamisesta valmistelevaan tarkastuslautakunnan puheenjohtajiston erottamiseksi tehtävästään. Kuntalain 34 §:n mukaan valtuusto voi erottaa valtuuston ja valitsemiensa toimielinten puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan kesken toimikauden, jos he tai jotkut heistä eivät nauti valtuuston luottamusta. Erottamispäätös koskee puheenjohtajistoa kokonaisuudessaan. Tilapäinen valiokunta aloitti työskentelynsä 17.5.2024. Valiokunta kokoontui kaikkiaan kahdeksan kertaa. Laajojen kuulemisten ja valmistuneen selvityksen pohjalta tilapäinen valiokunta antoi kokouksessaan 7.8.2024 § 6 ehdotuksen valtuustolle.

Valtuusto erotti 12.8.2024 § 41 kuntalain 34 §:n nojalla tarkastuslautakunnan puheenjohtajiston sekä valitsi puheenjohtajiston jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut arvioimaan vuoden 2024 toimintaa ja taloutta yhdeksän kertaa. Kokouksissa oli haastateltavina kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talouspäällikkö, osaamisen ja elämänlaadun sekä elinympäristön palvelualuejohtajat ja työllisyyskoordinaattori.

Valtuusto on valinnut tarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n ja vastuullisena tilintarkastajana on toiminut KHT, JHT Piia-Tuulia Rauhala. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut JHTT Eija Kokko-Petäjäjärvi.

Tarkastuslautakunta on perehtynyt arvioinnissaan vuoden 2024 talousarvioon ja tilinpäätökseen, kuntastrategiaan, kunnan ohjeisiin ja sääntöihin sekä toimielinten pöytäkirjoihin. Tarkastuslautakunta on kuullut lisäksi vuoden 2024 tilinpäätöksen esittelyn sekä katsauksen vuoden 2024 talouden toteutumisesta.

Esteellisyydet on huomioitu tarkastuslautakunnan toiminnassa.

2 VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Askolan tarkastuslautakunta on kokouksessaan 21.5.2024 ja kunnanvaltuusto kokouksessaan 10.6.2024 pyytänyt kunnanhallitusta, lautakuntia ja toimialoja antamaan vastineet arviointikertomuksen havaintoihin, selvityspyyntöihin ja suosituksiin kunnanvaltuustolle lokakuun 2024 loppuun mennessä.

Kunnanhallitus 9.10.2024

Kunnanhallitus toteaa vastineessaan, että kunnanhallitus jakaa huolen tarkastuslautakunnan kanssa vuosien 2024–2024 alijäämäisestä taloussuunnitelmasta. Talouden sopeuttamista tehdään osana esihenkilötyötä jo vuonna 2024. Vuoden 2025 aikana laaditaan tarkempi talouden sopeuttamisohjelma. Kunnanhallituksen vastineen mukaan velkamäärä tulee kasvamaan tulevana vuosina investointitarpeiden vuoksi.

Kunnanhallitus toteaa vastineessaan, että kunnanhallitus pitää Askolan Puhti Oy:n toiminnan tuloksia vuosien varrella erityisesti työllisyydenhoidossa kunnan kannalta merkittävänä. Työllisyyden hoidon valikoima heikkenee, minkä takia Askolan Puhti Oy joutuu pohtimaan jatkamisen edellytyksiä työllisyyden edistämisessä. Kunnanhallitus toteaa, että kuntien sote-kiinteistöistöihin liittyy merkittäviä riskejä. Kunnanhallitus jakaa tarkastuslautakunnan kanssa palautteen siitä, että sairauspoissaolojen määrä on saatu laskuun. Koulutuksiin osallistuminen on laskussa, mitä osittain selittää työ tehokkuuden vaatimusten kasvu.

Osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta 8.10.2024

Osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta toteaa, että myyntituottojen merkittävä ylitys johtuu osittain sijoitettujen oppilaiden laskutuksesta. Osaaminen ja elämänlaatu -palvelualue tunnistaa tarpeen kehittää toimenpiteiden tavoitetason ja onnistumisten mittareiden täsmällisempää asettamista tuloksien seurattavuuden kannalta. Vastineessaan palvelualue toteaa, että vuonna 2023 toteutettiin erilaisia kyselyitä oppilaille, jotka koskevat kehittyviä ja ennaltaehkäiseviä hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen palveluita. Kyselyjen tulosten kehittämistarpeiden pohjalta asetetaan koulun vuosisuunnitelmaan tavoitteita ja kohdennetaan toimia kehittämistarpeiden mukaisesti.

Elinympäristölautakunta 1.10.2024

Elinympäristölautakunta toteaa vastineessaan, että sairauspoissaolojen kehitystä seurataan ja henkilöstön hyvinvointiin tullaan kehittämään ja työolosuhteita tarkastellaan. Vesi- ja viemärlaitoksen korjausvelkaa on kertynyt, koska hallittuja korjauksia ei ole tehty pitkään aikaan. Kehittämistoimia on käynnistetty, mutta ne eivät näy talouden tunnusluvuissa heti vaan pitemmällä aikavälillä. Henkilöstöllä on mahdollisuus kouluttautua ja uudistuvat säännökset huomioidaan koulutussuunnittelussa. Investointimenot eivät toteutuneet suunnitellusti mm. lämmitysjärjestelmän muutokset eivät toteutuneet. Toisaalta tämä on todettu hyväksi, kun tekniikka kehittyy ja uusia energiaratkaisuja on saatavissa. Kiinteistöstrategia tullaan valmistelevaan, kun hyvinvointialueen palveluverkkoselvitys on valmistunut, koska se vaikuttaa merkittävästi kunnan kiinteistöjen käyttöön tulevaisuudessa.

Tarkastuslautakunnan huomioita arviointikertomuksen vuoden 2023 käsittelystä

Kunnanhallitus, osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta ja elinympäristölautakunta antoivat selvityksensä tarkastuslautakunnalle ja kunnanhallitukselle sekä edelleen valtuustolle. Tarkastuslautakunnan esille nostamiin havaintoihin ja selvityspyyntöihin on vastattu.

3 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI VUODELTA 2024

3.1 Tavoitteiden asettaminen

Valtuusto on hyväksynyt 15.11.2023 § 63 vuoden 2024 talousarvion, johon kuuluvat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa. Käyttötalousosassa toimielintä ja viranhaltijaa sitovat valtuustoon nähden ulkoisen määrärahan ja tuloarvion erotus eli nettomääräraha sekä tulokorteissa mainitut sitovat tavoitteet. Investointiosassa sitovuus on määritelty investointimenojen ja -tulojen erotuksena investointityypeittäin. Talousarviossa sisäiset erät eivät ole sitovia määrärahoja.

3.2 Strategiset tavoitteet

Strategia ”Askola – Uudenmaan Helmi” on laadittu syksyllä 2021 ja strategia hyväksyttiin valtuustossa 16.11.2021. Kuntastrategia päivitettiin toimintaympäristön muutoksia vastaavaksi ja hyväksyttiin käyttöön elokuussa 2024. Kuntastrategian arvot ovat kestävyys, osallisuus, joustavuus, turvallisuus ja positiivisuus. Toimintakertomuksen selonteon mukaan kaikki valtuuston asettamat 30 sitovaa toiminnallista tavoitetta toteutui. Tätä saavutusta voidaan pitää erinomaisena tilanteessa, kun uusi kuntaorganisaatio otettiin käyttöön ja sote-palvelut siirtyivät hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lukien. Lisäksi TE-palveluiden siirtoa valtiolta kunnille valmisteltiin vuoden 2024 aikana.

Arvio sitovien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta vuonna 2024:

	Sitova mitattava tavoite Lkm	Arvio toiminnan toteumasta			Arvio talouden toteu- masta	Toiminnan ja talouden toteuman yhteisarviointi 2024
		Toteutui	Osittain	Ei toteutunut		
Osaaminen ja elämänlaatu	8	6	2	0		toteutui
Elinympäristö	12	5	7	0		toteutui
Demokratia ja toimivuus	10	9	1	0		toteutui
Tarkastustoimi						toteutui
Vaalit						toteutui
YHTEENSÄ	30	20	10	0		toteutui

Tarkastuslautakunnan arvion mukana sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

3.3 Käyttötalouden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

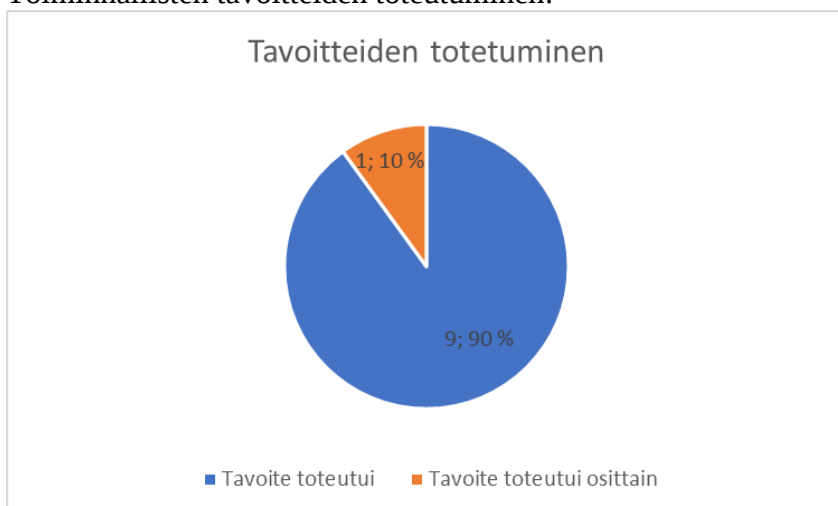
Demokratia ja toimivuus

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Yleishallinnon toimintakate (-1.875.697 euroa) toteutui muutetun talousarvion puitteissa (90,4 %). Yleishallinnon osuus kunnan käyttökuluista on 6,7 %. Työmarkkinatuen kuntaosuus pieneni noin 30.000 euroa vuoteen 2023 verrattuna ja kuntaosuus oli noin 230.000 euroa, kun talousarviossa varauduttiin 320.000 euroon. Askolan kunta osallistui aktiivisesti TE-palveluiden siirtovalmisteluihin. TE-palvelut siirtyivät kunnille 1.1.2025 alkaen ja Askola on osa Porvoon työllisyysaluetta.

	Alkup. talousarvio 2024	Talousarvio- muutokset	Talousarvio ja muutokset	Toteuma 2024	Poikkeama	Poikkeama %
00100010 DEMOKRATIA JA TOIMIVUUS						
Myyntituotot	4 000	0	4 000	3 854,75	145	96,4 %
Maksutuotot	0	0	0	48,39	-48	0,0 %
Tuet ja avustukset	157 100	0	157 100	196 909,62	-39 810	125,3 %
Muut toimintatuotot	50 000	0	50 000	17 834,13	32 166	35,7 %
Toimintatuotot	211 100	0	211 100	218 646,89	-7 547	103,6 %
Henkilöstökulut	-896 710	0	-896 710	-871 482,54	-25 227	97,2 %
Palvelujen ostot	-933 245	0	-933 245	-839 457,45	-93 788	90,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 190	0	-37 190	-53 882,39	16 692	144,9 %
Avustukset	-360 200	0	-360 200	-245 066,67	-115 133	68,0 %
Muut toimintakulut	-59 240	0	-59 240	-84 455,08	25 215	142,6 %
Toimintakulut	-2 286 585	0	-2 286 585	-2 094 344,13	-192 241	91,6 %
TOIMINTAKATE	-2 075 485	0	-2 075 485	-1 875 697,24	-199 788	90,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	-25 520	0	-25 520	-43 315,34	17 795	169,7 %

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Tuloskorttitavoitteet toteutuivat pääosin. Tavoitteista ainoastaan säännölliset henkilöstöinfot kolme (3) kertaa/vuosi eivät toteutuneet vaan henkilöstöinfoja pidettiin vain yksi kertomusvuoden aikana. Sairauspoissaolojen määrä oli keskimäärin 12,6 päivää/henkilö eli hyvällä tasolla.

Askolan imagoa on vahvistettu ja brändi näkyy tehokkaan viestinnän ansiosta. Uudet kotisivut julkaistiin 18.3.2024. Konserniohje päivitettiin ja uusi ohje otettiin käyttöön 1.3.2025 alkaen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulokorttitavoitteet toteutuivat pääosin. Edunvalvontaa kuntalaisten palveluiden säilyttämiseksi on tehty hyvinvointialueen suuntaan. Hyvinvointikertomuksen vuosiraportti on laadittu.

Talousarviotavoitteet toteutuivat talousarviota paremmin. Toimintakatetavoite alittui lähes 200.000 eurolla. Merkittävin talousarvion poikkeama toimintatuotoissa syntyi tuet ja avustukset -tiliryhmässä 39.810 euron ylittymisenä. Toimintakuluissa merkittävin alitus muodostui annetuissa avustuksissa 115.133 euroa.

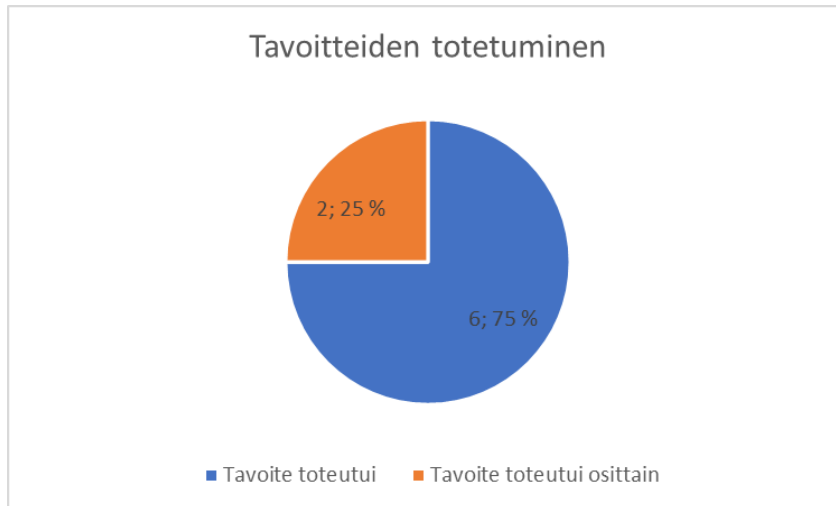
Osaaminen ja elämänlaatu -lautakunta

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Osaaminen ja elämänlaatu lautakunnan toimintakate (-9.222.738 euroa) toteutui talousarvion mukaisena (95,8 %) ja toimintakuluja kertyi edellisvuotta enemmän (edell. vuosi -10.603.810 euroa) mm. henkilöstön palkkaperustemuutosten vuoksi. Henkilöstökuluihin myönnettiin lisämäärärahaa 275.000 euroa ja siitä huolimatta henkilöstökulujen osalta talousarvio ylittyi 32.738 eurolla. Muita olennaisia ylityksiä ei toteutunut. Myyntituotot toteutuivat 206.428 euroa (121,9 %) suunniteltua paremmin. Muutostalousarviossa tuloarviota lisättiin 75.000 eurolla. Myyntituottojen ylittymistä selittävä oppilastuottojen ylitys koostuu pääasiassa sijoitettujen lasten laskutuksesta, joka toteutui noin 170.000 euroa arvioitua suurempana. Valtiolta saatiin kotikuntakorvausta 33.000 euroa arvioitua enemmän.

	Alkup. talousarvio 2024	Talousarvio- muutokset	Talousarvio ja muutokset	Toteuma 2024	Poikkeama	Poikkeama %
00103000 OSAAMINEN JA ELÄMÄNLAATU						
Myyntituotot	867 500	75 000	942 500	1 148 928,10	-206 428	121,9 %
Maksutuotot	255 000	-25 000	230 000	235 509,05	-5 509	102,4 %
Tuet ja avustukset	153 460	-20 000	133 460	169 944,16	-36 484	127,3 %
Muut toimintatuotot	0	0	0	3 390,00	-3 390	0,0 %
Toimintatuotot	1 275 960	30 000	1 305 960	1 557 771,31	-251 811	119,3 %
Henkilöstökulut	-8 431 920	-275 000	-8 706 920	-8 665 723,80	-41 196	99,5 %
Palvelujen ostot	-1 314 090	-115 000	-1 429 090	-1 461 827,88	32 738	102,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-436 640	-2 000	-438 640	-334 197,98	-104 442	76,2 %
Avustukset	-336 120	62 000	-274 120	-233 096,93	-41 023	85,0 %
Muut toimintakulut	-85 040	0	-85 040	-85 662,95	623	100,7 %
Toimintakulut	-10 603 810	-330 000	-10 933 810	-10 780 509,54	-153 300	98,6 %
TOIMINTAKATE	-9 327 850	-300 000	-9 627 850	-9 222 738,23	-405 112	95,8 %
Poistot ja arvonalentumiset	-298 620	0	-298 620	-276 955,14	-21 665	92,7 %

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin. Tavoitteet, jotka eivät kaikilta osin toteutuneet:

- Hyvinvoiva henkilöstö/pätevä, riittävä ja pysyvä henkilöstö -> tilannekuva: henkilöstökoulutukset ovat toteutuneet monilta osin koulutussuunnitelman mukaisesti.
- Hyvinvoiva henkilöstö/kilpailukykyiset palkat ja monipuoliset rekrytointikeinot-> tilannekuva: pätevän kasvatusvastuullisen henkilöstön osuus on 60 % (varhaiskasvatus). Esiopetuksessa pätevän kasvatusvastuullisen henkilöstön osuus on 44 %. Rekrytoinnissa on erityisesti haasteita määrääikäisen henkilöstön saamisessa.

Toimintakertomuksessa todetaan, että uuden lukion suunnittelu ja rakentaminen edistyivät aikataulun mukaisesti. Pätevän henkilöstön saatavuuden haasteista huolimatta lasten tuen tarpeet on voitu huomioida henkilöstömäärissä.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin. Taloustavoitteet toteutuivat huomattavasti talousarviota paremmin, kun toimintakate toteutui 95,8 %. Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään huomiota toimenpiteiden tavoitetason ja onnistumisen mittareiden täsmällisempään asettamiseen. Hyvinvoiva henkilöstö -tavoitteen osalta toimenpiteiden toteutumisen arviointia ei kaikilta osin ollut mahdollista toteuttaa. Tarkastuslautakunta ehdottaa lisäksi antamaan selonteon myös olennaisten talousarviopoikkeamien syistä.

Sairauspoissaolot 12,9 pv/työntekijä pysyi lähes vuoden 2023 talossa (2023:12). Asiakas- ja työhyvinvointikyselyn tuloksia ei raportoitu. Tarkastuslautakunta suosittelee, että toimintakertomuksessa raportoitaisiin asiakas- ja työhyvinvointikyselyiden tuloksista sekä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä lukion oppilasmäärät, jotta esimerkiksi vuotuisia oppilaskohtaisia kustannuksia voisi vertailla (euroa/oppilas).

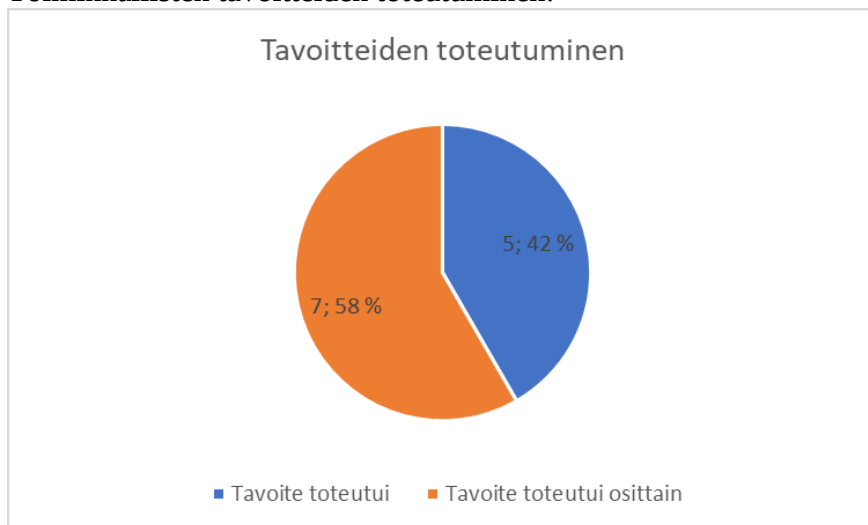
Elinympäristölautakunta

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Teknisen lautakunnan toimintakate (-2.561.487 euroa) toteutui talousarvion mukaisesti (98,7 %). Toimintatuottoja kirjautui tilikauden aikana 23.989 euroa ja toimintakuluja 58.877 euroa muutettua talousarviota vähemmän. Palvelujen ostoihin lisättiin 150.000 euroa ja muutettu talousarvio alittui 49.277 eurolla. Maksutuottojen alitus 42.738 euroa selittyy vesi- ja viemärlaitoksen myyntituottojen vähenemisellä. Vastaavasti ilmastosuunnitelmaan saatiin 45.000 euron avustus, joka ei sisällynyt talousarvioon.

	Alkup. talousarvio 2024	Talousarvio- muutokset	Talousarvio ja muutokset	Toteuma 2024	Poikkeama	Poikkeama %
00104000 ELIN YMPÄRISTÖ						
Myyntituotot	977 200	0	977 200	968 267,52	8 932	99,1 %
Maksutuotot	170 200	0	170 200	127 461,66	42 738	74,9 %
Tuet ja avustukset	3 000	0	3 000	46 501,16	-43 501	1 550,0 %
Muut toimintatuotot	977 355	0	977 355	961 536,15	15 819	98,4 %
Toimintatuotot	2 127 755	0	2 127 755	2 103 766,49	23 989	98,9 %
Henkilöstökulut	-1 587 560	0	-1 587 560	-1 538 029,61	-49 530	96,9 %
Palvelujen ostot	-1 563 690	-150 000	-1 713 690	-1 664 412,95	-49 277	97,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 336 410	0	-1 336 410	-1 287 222,96	-49 187	96,3 %
Avustukset	-16 000	0	-16 000	-19 000,01	3 000	118,8 %
Muut toimintakulut	-70 470	0	-70 470	-156 587,63	86 118	222,2 %
Toimintakulut	-4 574 130	-150 000	-4 724 130	-4 665 253,16	-58 877	98,8 %
TOIMINTAKATE	-2 446 375	-150 000	-2 596 375	-2 561 486,67	-34 888	98,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 175 860	-210 000	-1 385 860	-1 448 647,26	62 787	104,5 %

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Tuloskorttitavoitteet saavutettiin vain osittain. Tuloskorttitavoitteet, jotka eivät kaikilta osin toteutuneet:

- talouden pysyminen talousarvion raameissa vaatii kehittämistä
- toimintojen, palvelujen ja hankintojen toteuttaminen helposti ja joustavasti vaatii kehittämistä

- sairauspoissaolojen määrä 14,6 pv/hlö on pysynyt samana kuin vuonna 2023
- asioiden käsittelyn avoimuutta ja asian ratkaisuprosessia tulee kehittää edelleen
- tehtäväalueet eivät kaikilta osin pystyneet vastaamaan tehtäväalueen toiminnoista ja palveluista eli vaatii edelleen kehittämistä. Palveluiden saatavuudessa on myös kehitettävää
- henkilöstön motivaatio, työn tehokkuuden lisäys, yhteistyömuodot vaativat vähentämisen, sairauspoissaolojen sekä tapaturmien ennaltaehkäisyyn on kiinnitettävä huomiota.

Toimialan kuulemisessa ilmeni, että hankinnoissa pyritään huomioimaan paikallisuus kuitenkin niin, että hankintalakia noudatetaan. Ostopalveluiden laatua seurataan ja huomautetaan, mikäli sopimuksen mukainen laatu ei toteudu. Kiinteistöhuoltojärjestelmää on kehitetty ja palautteet toiminnasta saadaan järjestelmän kautta ja näin reagointiaikaa on voitu lyhentää. Mäntyrinteen palvelukeskuksen hormin nokipalo aiheutti taloudellisesti suuret kustannukset. Vakuutuskorvauksia saadaan vuoden 2025 aikana. Rakennuslupamäärien väheneminen on pienentänyt rakennus- ja ympäristöjaoston lupamaksutuloja. Kriittisiksi osaamistarpeiksi on tunnistettu hankinnat, sopimushallinta sekä rakentamisen ja rakennusvalvonnan osaamisen kehittäminen.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan taloudelliset tavoitteet toteutuivat ja toiminnalliset tavoitteet osittain. Tarkastuslautakunta suosittaa varmistamaan sopimusten ajantasaistamista.

Tarkastuslautakunta suosittaa asettamaan toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen mittaamiseksi numeerisia mittareita. Osaamisen kehittämiseen ja koulutukseen tulee osoittaa riittävät resurssit.

Vesi- ja viemärilaitos

Vesi- ja viemärilaitoksen toimintakate (-38.393 euroa) on 129.073 euroa heikompi kuin talousarvion mukainen toimintakate. Toimintatuottoja (680.069 euroa) kertyi 12.931 euroa vähemmän talousarvioon verrattuna ja toimintakuluja (-718.462 euroa) 116.142 euroa budjetoitua enemmän. Toimintakulujen ja budjetin välinen eroavaisuus perustuu henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen arvioitua suurempaan toteutumiseen. Vastaavasti tuottojen poikkeama suurelta osin vesi- ja jätevesimaksujen toteuman ja budjetin väliseen eroon.

	Alkup. talousarvio 2024	Talousarvio- muutokset	Talousarvio ja muutokset	Toteuma 2024	Poikkeama	Poikkeama %
00104850 VESI- JA VIEMÄRILAITOS						
Myyntituotot	693 000	0	693 000	679 427,54	13 572	98,0 %
Muut toimintatuotot	0	0	0	641,12	-641	0,0 %
Toimintatuotot	693 000	0	693 000	680 068,66	12 931	98,1 %
Henkilöstökulut	-165 220	0	-165 220	-171 046,51	5 827	103,5 %
Palvelujen ostot	-263 650	0	-263 650	-357 973,48	94 323	135,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-168 700	0	-168 700	-174 990,24	6 290	103,7 %
Muut toimintakulut	-4 750	0	-4 750	-14 451,78	9 702	304,2 %
Toimintakulut	-602 320	0	-602 320	-718 462,01	116 142	119,3 %
TOIMINTAKATE	90 680	0	90 680	-38 393,35	129 073	-42,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-195 030	0	-195 030	-193 166,07	-1 864	99,0 %

Vesi- ja viemärlaitoksen vuoden 2024 alijäämäksi muodostui -197.390 euroa, kun vuoden 2023 alijäämä oli -265.977 euroa. Kumulatiivista ylijäämä on käytetty ja vuoden 2024 alijäämä huomioiden alijäämä on jo -119.755 euroa. Toimintatuotot eivät kata liiketoiminnan toimintakuluja. Toimintakate on oli -38.393 euroa negatiivinen. Lisäksi velkaa on paljon, 3,1 milj. euroa. Oma-varaisuusaste on vain 2 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 450 %. Investointimenot olivat 238.000 euroa. Suunnitelman mukaiset poistot ovat suuret. Poistoja kirjattiin 193.166 euroa vuonna 2024.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

Toiminnallisia vuositavoitteita oli asetettu kaikkiaan 13, joista 9 tavoitetta toteutui, tavoitteista kolme osittain ja yksi tavoite ei toteutunut lainkaan. Taloudellinen tavoite ”Talous on talousarvion raameissa”, ei toteutunut. Kumulatiivinen ylijäämä on syöty vuoden 2024 tilinpäätöksen alijäämän kirjaamisen jälkeen. Laatuun liittyvien palautteiden mukaiset toimenpiteet vaativat kehittämistä. Uusien toiminta- ja tarvealueiden tarkastelu ja suunnittelu vaatii myös kehittämistä. Vesilaitoksen ohjeiden päivittäminen, tiedottaminen ja viestinnän saavutettavuus ei kaikilta osin toteutunut suunnitellusti. Toimialalta saadun selonteon mukaan vesi- ja viemärlaitoksen toimintaa kehitetään uudistuvan vesihuoltolain edellyttämällä tavalla. Vakkolan alueen vesihuollon järjestämisestä jatketaan keskustelua.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin huolestuttavana, kun kumulatiivinen oma pääoma on lähes -120.000 euroa negatiivinen vuoden 2024 alijäämä mukaan lukien. Velkamäärä on lisääntynyt ja kaikki talouden tunnusluvut heikentyivät merkittävästi. Tarkastuslautakunta esittää sopeuttamisohjelman laatimista pikaisesti ja selkeää suunnitelmaa talouden vaikkauttamiseksi pitemmällä aikavälillä.

Rakennusvalvonta ja ympäristöjaosto

Rakennus- ja ympäristöjaoston toimintakate (-80.059 euroa) toteutui talousarviota (87 %). Toimintakate toteutui lähes vuoden 2023 mukaisena. Lupamaksuja kertyi 43.519 euroa suunniteltua vähemmän. Askola toimii ylikunnallisena rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisena Pornaisten, Pukkilan ja Myrskylän kunnille.

	Alkup. talousarvio 2024	Talousarvio- muutokset	Talousarvio ja muutokset	Toteuma 2024	Poikkeama	Poikkeama %
00104890 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖJAOSTO						
Myyntituotot	249 200	0	249 200	253 502,75	-4 303	101,7 %
Maksutuotot	170 000	0	170 000	126 480,58	43 519	74,4 %
Muut toimintatuotot	0	0	0	3 856,00	-3 856	0,0 %
Toimintatuotot	419 200	0	419 200	383 839,33	35 361	91,6 %
Henkilöstökulut	-394 200	0	-394 200	-359 928,86	-34 271	91,3 %
Palvelujen ostot	-109 370	0	-109 370	-91 350,60	-18 019	83,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 900	0	-3 900	-1 700,79	-2 199	43,6 %
Avustukset	0	0	0	-3 000,00	3 000	0,0 %
Muut toimintakulut	-3 700	0	-3 700	-7 918,63	4 219	214,0 %
Toimintakulut	-511 170	0	-511 170	-463 898,88	-47 271	90,8 %
TOIMINTAKATE	-91 970	0	-91 970	-80 059,55	-11 910	87,0 %

Toimintayksiköltä saadun tiedon mukaan uuden rakentamislain tuomat muutokset aiheuttavat haasteita rakennusvalvontaan ja resurssitarpeisiin. Rakennusvalvonnan ja ympäristösuojelun yhteistyösopimukset on muuttuneen lainsäädännön vuoksi tarpeen uudistaa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota henkilökunnan osaamisen varmistamiseen sekä tietojen päivittämiseen lainsäädännön muutoksiin.

3.4 Investointiosan ja rahoitusosan toteutuminen

Investointien kokonaisuudessa toteutuneet investointimenot (4,7 milj. euroa) alittivat talousarvion (1,1 milj. euroa, toteutuma 81 %).

Hyvinvointialueen käytössä olevaan Mäntyrinteeseen investointeja toteutettiin 6.550 euroa. Investointimenoja oli budjetoitu 20.000 euroa. Osaamisen ja elämänlaadun palvelualueen investoinnit toteutuivat 85,4 % eli investointimenot olivat 3,6 milj. euroa. Merkittävin kohde oli lukio/monitoimitilan rakentaminen 2,8 milj. euroa sekä koulukeskuksen C-osan IV-korjaus 0,6 milj. euroa. Elinympäristö-palvelualueen investointeja toteutettiin 1,0 milj. eurolla, kun toteutuma oli 67,6 %. Demokratia ja toimivuus tulosalueen investointeja toteutettiin (netto) 86.000 eurolla (toteutuma 111 %), joihin kohdistui investointituloja 6.262 euroa.

Rakennuksiin kohdistuvia investointeja toteutettiin 3,6 milj. eurolla, kun talousarviossa varauduttiin 4,4 milj. euroon. Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointimenot olivat yhteensä 0,9 milj. euroa. Talousarvio alittui 272.300 eurolla. Muun muassa kevyenliikenteen väylien rakentaminen ei toteutunut suunnitellusti. Irtaimistohankinnat (181.600 euroa) toteutuivat pääosin talousarvion mukaisena (84,5 %). Aineettoman omaisuuden investointimenot (9.150 euroa) ylitti talousarvion (305 %).

Rahoitusosa toteutui osittain talousarviossa arvioitua paremmin. Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta poikkesi suunnitellusta investointien vähäisen toteutumisen vuoksi. Pitkäaikaista lainaa nostettiin 6,0 milj. euroa. Lyhytaikaisten lainojen muutos ei toteutunut suunnitellusti. Lyhytaikaista lainaa lyhennettiin vain 0,5 milj. euroa, kun talousarviossa varauduttiin 4,0 milj. euroon. Investoinnit rahoitettiin pääosin lainarahalla, kun investointien tulorahoituksen osuus oli 24,7 %.

Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin suunnitellusti eli yhteensä 1,4 milj. euroa ja lyhytaikaisia lainoja lyhennettiin 0,5 milj. eurolla. Lainakanta oli vuoden 2024 lopussa 23,0 milj. euroa, josta 17,5 milj. euroa on pitkäaikaista lainaa. Lyhytaikaista lainaa on 5,5 milj. euroa, josta 4,0 milj. euroa joukkovelkakirjalainoja ja 1,5 milj. euroa vuoden 2025 pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä. Lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 23,1 milj. euroa. Laskennallinen lainanhoitokate on laskenut edelleen ja se on 0,2, mikä kertoo heikosta lainanhoitokyvystä.

Rahavarat ja arvopaperit olivat vuoden 2024 lopussa yhteensä 8,3 milj. euroa, josta kassavarat 1,9 milj. euroa.

Investointimenot eivät kaikilta osin toteutuneet suunnitellusti. Investointien olennaisia poikkeamia (alituksia) ei ole käsitelty valtuustossa tilikauden aikana. Kassavarojen riittävyys oli 17 päivää, kun se oli edellisenä vuonna 14 päivää. Lainanhoitokatteen tunnusluku (0,2) on edelleen heikentynyt. Tunnusluku on kertoo heikosta lainanhoitokyvystä.

4 KUNNAN TALOUS

Tilikauden toteutunut tulos on -604.371,07 euroa alijäämäinen. Tulos on edellistä vuotta huomattavasti (505.426,35) heikompi. Kunnallisveron tuotto oli 9,8 miljoonaa euroa, mikä oli noin 4,3 % enemmän kuin edellisvuonna. Yhteisöveroa kertyi kunnalle noin 0,8 miljoonaa euroa, mikä tuotti noin 0,2 milj. euroa arvioitua ja noin 0,4 milj. euroa vuoden 2023 kertymää vähemmän. Kiinteistöveron tuotto oli noin 1,3 miljoonaa euroa, mikä on samaa tasoa kuin vuonna 2023.

Toimintatuotot olivat noin 3,9 milj. euroa. Talousarvio ylittyi 255.000 eurolla. Toimintakulut olivat 17,6 milj. euroa (97,7 %), kun toimintakulut olivat vuonna 2023 yhteensä 17,2 milj. euroa. Toimintakatteeksi muodostui 13,7 milj. euroa, mikä toteutui muutettua talousarviota paremmin ja alkuperäistä talousarviota noin 0,2 milj. euroa heikompana.

Vuosikate vuonna 2024 heikkeni 0,85 milj. euroa (-42,3 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Vuosikatteeksi kertyi vain 1,2 milj. euroa. Rahoitustuottojen ja -kulujen netto toteutui talousarviota merkittävästi heikommin, mitä selittää arvioitua suuremmat korko- ja rahoituskulut. Korkokuluja kirjattiin 528.000 euroa, osinkotuottoja 385.000 euroa ja sijoitusten arvonalentumisia 115.000 euroa. Korkokulujen kertymä kasvoi arvioitua 165.000 euroa suuremmaksi korkotason nousun myötä. Suunnitelman mukaiset poistot (1,5 milj. euroa) toteutuivat edellisvuoden mukaisesti.

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että vuoden 2024 alijäämä 604.371,07 euroa kirjataan taseen yli-/alijäämätilille. Tuloksen kirjaamisen jälkeen taseen yli-/alijäämätilin saldo on 6.893.982,95 euroa ylijäämäinen.

Omavaraisuusaste heikkeni 42,6 %:sta 35,9 %:iin ja suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi 111,2 %:sta 139,4 %:iin. Lainakanta kasvoi 23,0 milj. euroon (4.935 euroa/asukas, 4.006 euroa/asukas v. 2023). Kunnan laskennallinen lainanhoitokate vuonna 2024 on 0,2. Vuonna 2023 laskennallinen lainanhoitokate oli 0,5.

Askolan kunnan yli/alijäämäkehitys

Seuraavassa taulukossa on esitetty arvio peruskunnan yli/alijäämän kehityksestä vuoteen 2027 saakka.

Arvio peruskunnan yli/alijäämästä talousarviokaudella 2024–2027	1000 euroa
Edellisten tilikausien ylijäämä	7 498 354
Tilikauden ylijäämä 31.12.2024	- 604 371
Ylijäämät yhteensä 31.12.2024	6 893 983
Talousarvio 2025 alijäämäarvio	- 427 390
Taloussuunnitelma 2026 alijäämäarvio	- 276 000
Taloussuunnitelma 2027 alijäämäarvio	- 302 000
Alijäämät 2024–2027 yhteensä	- 1 005 390
Arvio peruskunnan yli/alijäämästä 31.12.2027	5 888 593

Kuntalain 110 §:n mukaisesti kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Tilikausi 2024 toteutui muutettua talousarviota paremmin, mutta lähes 0,55 milj. euroa heikompana alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kun huomioidaan tilinpäätöksessä 2024 oleva kertynyt alijäämä (0,6 milj. euroa) ja taloussuunnitelmakaudelle 2025–2027 arvioidut alijäämät (yhteensä -1,0 milj. euroa), peruskunnan kumulatiivista ylijäämää on 5,9 milj. euroa. Vuosina 2025–2027 tulorahoituksella ei pystytä arvion mukaan kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kapenevaan talouden liikkumavaraan sekä tulorahoituksen riittävyyteen ja kykyyn selviytyä lainojen lyhennyksistä.

Askolan kunnan taloustilanne kriisikuntakriteerien valossa on esitetty seuraavassa taulukossa:

Kriteeri	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024	Johtopäätös
Kuntakonsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde alle 80 %	168,8	149,6	123,9	83,7	Ei täyty
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 %-yksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (7,46 % vuonna 2024)	21,5	21,5	8,86	8,90	Ei täyty
Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainojen ja vuokravastuiden määrän vähintään 50 %:lla (8.067 euroa/asukas vuonna 2023)	6415	6198	5819	6679	Ei täyty
Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	0,9	0,8	2,9	2,2	Ei täyty

Kuntakonsernin lainahoitokate oli kriisikuntakriteeriin verrattuna raja-arvossa vuonna 2022, mutta tilanne on korjaantunut vuodesta 2023 alkaen. Kunnan lainanhoitokate oli 0,2 vuonna 2024. Muilta osin kriteerien tunnusluvut eivät ole lähellä raja-arvoa. Sulkeissa on esitetty Manner-Suomen ja kuntakonsernien käytettävissä olevat arviointikriteereinä käytettävät tunnusluvut.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan taloustilanne on heikentynyt ja velkamäärä kasvanut merkittävästi isojen investointimenojen takia. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että talouden sopeuttamistoimet on käynnistetty, kun vuosien 2025–2027 taloussuunnitelma on merkittävästi alijäämäinen. Tämän lisäksi tulevien vuosien verorahoitukseen liittyy huomattava epävarmuus hyvinvointialueiden rahoitusvajeen sekä kuntien rahoitusjärjestelmän uudistuksen vuoksi. Kunnille on lisäksi tullut lisää lakisääteisiä velvoitteita kuten TE-palvelut.

Kunnan lainanhoitokyky on erittäin heikko, joka merkitsee sitä, että lainaa joudutaan lyhentämällä uudella lainalla. Omavaraisuusaste on vielä reippaasti alle tyydyttävän rajan (50 %).

Tuloveroprosentti on korkea (+1,44 %-yksikköä) koko kuntasektorin painotetun tuloveroprosentin keskiarvoon verrattuna. Kriisikuntakriteereistä kuntakonsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde (83,7 %) lähenee kriittistä rajaa 80 %:a.

5 KUNTAKONSERNI

Askolan kunnalla on kaksi tytäryhteisöä Kirnujen Asunnot Oy ja Askolan Puhti Oy sekä Veikko Pohjanpellon säätiö sr. Lisäksi Isompana osakkuusyhteisönä on Kiinteistö Oy Säästörinne 43,2 %:n omistusosuudella.

Askolan Puhti Oy

Askolan Puhti Oy sosiaalisen yrityksen status poistui 1.7.2023 alkaen. Muutoksella ei ole ollut vaikutusta jo myönnettyjen palkkatukien määrään. Yhtiön suurimpana asiakkaana oli Itä-uudenmaan hyvinvointialue, jonne myytiin siivouspalveluja 31.5.2023 saakka. Hyvinvointialue kilpailutti siivouspalvelut ja kilpailun voitti toinen palvelutuottaja. Tekstiilihuollon palvelut jatkuvat kuitenkin 31.8.2024 saakka.

Askolan Puhti Oy:lle asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain. Yhtiön toiminnan suunnittelu ja järjestelyiden valmistelu on käynnissä. Tilikausi päättyi -11.211 euroa alijäämäiseksi. Liikevaihto pysyi edellisen vuoden tasolla. Palkkatuen osuus liikevaihdosta oli 1,6 %, kun se oli 7,4 % vuonna 2023. Askolan kunnan siivous- ja pesulapalveluostot tukivat liikevaihdon pysymistä, vaikka Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen myynti laski sopimuskauden päättyessä. Työntekijöitä oli toimintavuoden aikana keskimäärin kuusi. Lisäksi palkattiin kausityöntekijöitä.

Askolan Puhti Oy on käynyt keskusteluja kunnan kanssa tulevaisuuden näkymistä. Lisäksi kehitettiin riskikartoitusta ja konserniyhtiöiden yhtenäistä raportointia kunnalle.

Kirnujen Asunnot Oy

Kirnujen Asunnot Oy toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Tilikauden tulos on noin -17.000 euroa alijäämäinen. Asuntojen käyttöaste oli hyvä, 96 %, kun tavoite on > 95 %.

Konsernin toimintakate oli -13,0 milj. euroa ja vuosikate 2,1 milj. euroa, kun vuosikate oli 2,4 milj. euroa vuonna 2023. Konsernin tilikauden tappio ja alijäämä oli -0,4 milj. euroa, kun ylijäämä vuonna 2023 oli 0,4 milj. euroa. Konsernin omavaraisuusaste heikkeni edellisvuodesta (41,9 %, 47,1 % vuonna 2023). Suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi (130,5 %, 110,5 % vuonna 2023). Näin ollen vuotuiset käyttötulot eivät riitä vieraan pääoman takaisinmaksuun. Kuntakonsernin lainakanta kasvoi 31,0 milj. euroon (6.637 euroa/asukas).

Tarkastuslautakunta esittää huolensa Askolan Puhti Oy:n toiminnan jatkuvuudesta. Askolan Puhti Oy:n toiminnan jatkumisen mahdollisuuksia selvitetään. Askolan Puhti Oy on tehnyt ansiokasta työtä työllisyyden hoidossa, jota tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan olisi tärkeä jatkaa.

Vuonna 2024 Askolassa kuntaosuutta maksettiin 230.000 euroa. Askolan Puhti Oy:n osaminen ja kokemus vaikeasti työllistettävien parissa on hyödynnettävä ja toiminta turvattava myös jatkossa, mikä vähentäisi kuntaosuuden kuluja.

6 SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA RISKIENHALLINTA

Hallintosääntöä päivitettiin kaksi kertaa vuoden 2024 aikana. Viimeisin hallintosäännön päivitys on tehty 27.1.2025 voimaan tulevaksi 1.2.2025 alkaen. Hankintaohje on parhaillaan valmistelussa. Askolan kunta järjesti kyselyn kunnan hankintojen kehittämiseksi. Kyselyn tarkoituksena on pyytää askolalaisilta yrittäjiltä, palveluntuottajilta, päättäjiltä ja kuntalaisilta mielipiteitä Askolan kunnan hankinnoista. Kunnan kotisivulla olevan tiedon mukaan hankintastrategia/hankintapoliittinen ohjelma ja uudet hankintaohjeet hyväksytään Askolan kunnanvaltuustossa erikseen sovitun aikataulun mukaan.

Valtuusto hyväksyi riskienhallinnan periaatteet kokouksessaan 18.3.2024 ja kunnanhallitus hyväksyi riskienhallinnan toimintaohjeet 27.3.2024. Riskit luokitellaan neljään luokkaan: taloudelliset, strategiset, operatiiviset ja vahinkoriskit. Toimintaohjeiden mukainen riskikartoitus on tehty vuoden 2024 talousarvion valmistelun yhteydessä. Riskienhallinnan tuloksista raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Strategisina riskeinä on tunnistettu mm. veto- ja pitovoiman säilyminen ja niiden vaikutus asukasluokkaan ja yritysmuutoksiin. Asukasmäärän väheneminen näkyy koulujen oppilasmäärissä ja pienenevinä valtionosuuksina. Valtakunnallinen ja maailmanlaajuinen epävarmuus vaikuttaa monin tavoin kuntatalouteen negatiivisesti.

Sote- ja pelastustoimen palvelut siirtyivät vuoden 2023 alussa hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueiden palveluverkkoselvitykset ovat pitkälti valmistuneet ja moni alue on aloittanut neuvottelut tarvitsemiensa tilojen vuokrauksesta, mikä aiheuttaa epävarmuutta vuokrasopimuksen jatkuvuuteen ja vuokrien tasoon. Itä-Uudenmaan hyvinvointialue oli lakkauttamassa Mäntyrinteen palvelukeskusta. Askolan kunta ajoi vahvasti palvelukeskuksen säilyttämistä ja toiminnan lakkauttaminen saatiin toistaiseksi estettyä. Tilojen vuokrauksen jatkoa koskevat vuokrasopimusneuvottelut käydään toukokuun loppuun mennessä. Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen tulee olla toteutettuna vuoden 2026 alkuun mennessä.

Taloudelliseen toimintaympäristöön liittyvänä riskinä on tunnistettu investointitarpeiden hallinta ja velkaantuminen sekä toimintakulujen kasvun hillitseminen. Korkoriski syntyy vaihtuvakorkoisten lainojen viitekorkojen muutoksista. Riskiä on pyritty hallitsemaan kiinteillä korko- ja koronvaihtosopimuksilla. Kunnan lainoista kolmasosassa on korkosuojaus ja muutamassa lainassa on kiinteä korko. Keskikorko on 3 % (3 % vuonna 2023). Lisäksi riski verorahoituksen tasosta on ilmeinen, kun hyvinvointialueet kamppailevat valtaisten alijäämien kanssa. Valtionosuusuu-distus 2027 on valmistelussa. Uudistuksen vaikutuksia kuntiin ei ole kerrottu.

Sijoitustoiminnassa noudatetaan valtuuston hyväksymää sijoituspolitiikan ohjetta. Sijoitustoiminnassa riski pyritään pitämään alhaisena, mutta kuitenkin taloudellisesti järkevänä hajauttamalla sijoituksia.

Luottoriskiiin liittyviä huomattavia luottotappioita ei ole tiedossa. Riskiin on varauduttu maksu-muistutusten ja perinnän tehostamisella. Perintätoimintaa tehdään yhteistyössä Revire Oy:n kanssa ja perintäaineisto siirtyi uudelle yritykselle vuoden 2024 aikana.

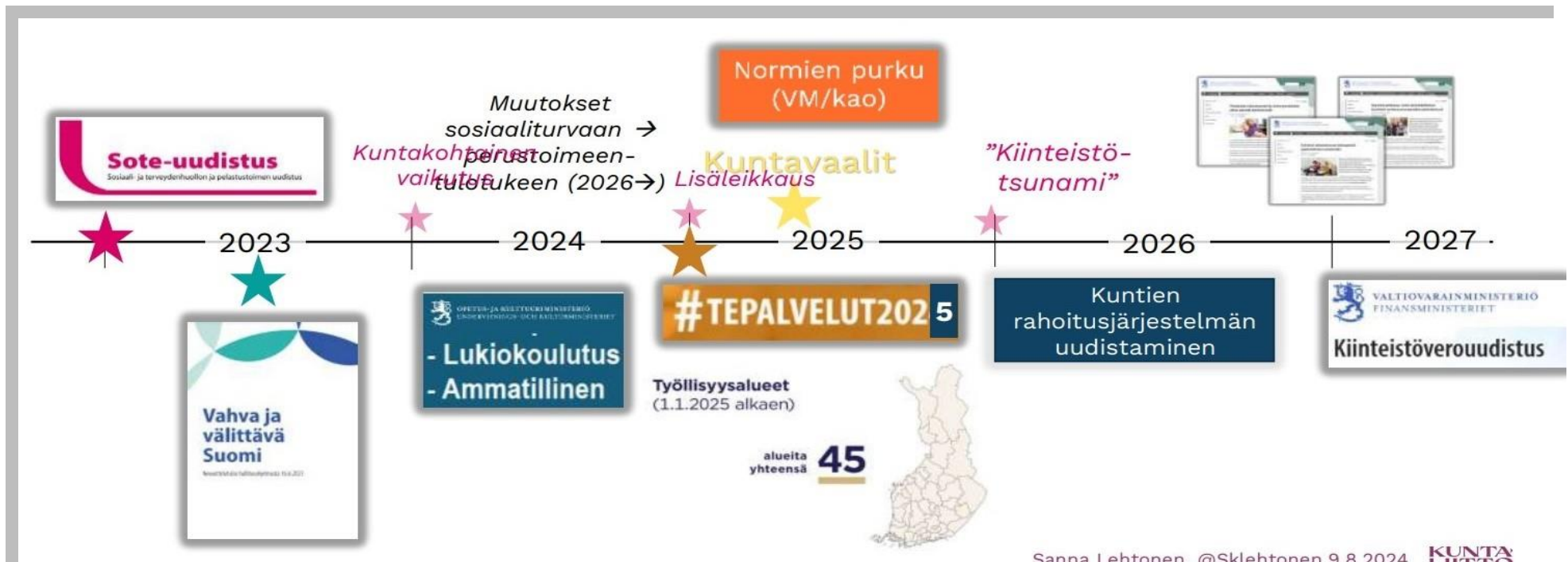
Toiminnalliset riskit liittyvät palvelujen jatkuvuuteen ja riippuvuuksiin, henkilöstön toimintaan, organisaation riittämättömiin sisäisiin prosesseihin ja resursseihin, järjestelmiin, sopimuksiin ja myös väärinkäytöksiin ja muuhun lain vastaiseen toimintaan. Osaavan henkilöstön saamiseksi ja pitovoiman lisäämiseksi panostetaan henkilöstön hyvinvointiin ja työsuhte-etuuksiin.

Tietojärjestelmien toimivuus ja erilaiset ICT-riskit ovat merkitykseltään suuria kuntaympäristössä. Riskejä hallitaan mm. ohjeistuksilla, koulutuksella ja teknisillä keinoilla. Kunnassa on käytössä tietosuojakoulutus nettikoulutuksena. Vahinko- ja vastuuriskejä rajataan vakuuttamalla. Vakuutusturvan riittävyyden arviointi ja kattavuus sekä päivittäminen on jatkuvaa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tulopohjan ja velkaantumisen riskiin, ja erityisesti siihen, että lakisääteisten tehtävien hoidosta selviydytään myös tulovaisuudessa. Kunnalle jäi sote-palveluiden muutoksessa sote-kiinteistöjen velat, kiinteistönhoitovastuu sekä riski vuokrasopimuksen jatkumisesta.

Tarkastuslautakunta toistaa ehdotuksensa, että kunta laatii kiinteistöstrategian, jossa huomioidaan hyvinvointialueelle vuokratut kiinteistöt ja oman palvelutuotannon (palveluverkko) edellyttämät kiinteistöt sekä muut kiinteistöt. Strategiaan tulisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sisällyttää myös pitkän tähtäimen toimenpidesuunnitelma sekä kustannusarvio.

Seuraavassa kuvassa on esitetty kuntatalouteen vaikuttavia uudistuksia vuosilta 2023–2027.

Sanna Lehtonen @Skehtonen 9.8.2024 KUNTA LIITTO

7 HENKILÖSTÖ

Vuoden 2024 lopussa kunnan palveluksessa oli 226 henkilöä (220 v. 2023). Henkilöstön keski-ikä (44,8 v) nousi hieman edellisvuodesta (44,6 v). Koko maan kunta-alan henkilöstön keski-ikä on samaa tasoa (45,3 v 2023).

Henkilöstömenot lisääntyivät edellisvuoteen verrattuna noin 0,36 milj. euroa ja olivat yhteensä 11,1 milj. euroa (10,8 milj. euroa v. 2023). Henkilöstökulujen osuus kaikista toimintakuluista oli 63,3 % (62,5 %).

Vakituista palvelussuhteesta erosi 16 henkilöä (2023: 14). Vuoden 2024 aikana oli kaiken kaikkiaan 65 (2023: 78) rekrytointia, joissa haettavia työpaikkoja oli 72 (2023: 86). Työpaikoista 31 (2023: 34) oli vakinaista ja 41 (2023: 52) määräaikaista. Hakemuksia saatiin kaikkiaan 516 (2023: 294). Hakijamäärä kasvoi merkittävästi edellisestä vuodesta, mikä kertoo työttömien työnhakijoiden määrän kasvusta. Vaihtuvuutta vähensi eläköitymisestä johtuvat muutokset. Vuonna 2024 eläkkeelle jäi kolme henkilöä, kuten vuonna 2023.

Sairauspoissaolojen kokonaismäärä oli 2.838 (12,6 pv/hlö) kalenteripäivää. Vuonna 2023 sairauspäivien perusteella laskettu keskimääräinen sairauspoissaolomäärä oli 12,0 kalenteripäivää/hlö. Sairauspoissaolojen määrä kasvoi 4,9 %. Vuonna 2024 sairauspoissaoloja (ka/hlö) kertyi keskimäärin eniten elinympäristön palvelualueella (14,6) samoin kuin vuonna 2023. Sairauspoissaoloja oli keskimäärin kunta-alalla (kunnat ja hyvinvointialueet) 15,5 kalenteripäivää/hlö vuonna 2023 (lähde KEVA).

Vuonna 2024 eri koulutuksiin osallistui yhteensä 91 (2023: 66) henkilöä. Koulutuspäiviä oli yhteensä 208 päivää (2023:213), joka tarkoittaa keskimäärin vain 0,9 (2023:1,0) koulutuspäivää jokaiselle Askolan kunnan työntekijälle. Opettajien VESO-päiviä ei ole laskettu koulutuspäiviin. Koulutuksiin on parhaiten osallistuneet demokratia ja toimivuus palvelualueen (2,1 ka/hlö) ja elinympäristö palvelualueen (1,3 ka/hlö) työntekijät. Uusien työntekijöiden koulutus on tärkeä osa perehdyttämistä. Kunta on hankkinut Eduhouse-koulutuslisenssin, joihin voi osallistua ilman aikarajoitteita. Etätyötä voi tehdä osittain eli enintään kolme päivää viikossa. Etätyö on harkinnanvaraista, eikä siihen ole subjektiivista oikeutta. Etätyöpäiviä käytti 38 eri työntekijää (2023:39) yhteensä 707 (2023:731) työpäivää.

Työntekijöillä on mahdollisuus käyttää veloituksetta Askolan koulun kuntosalia. Työntekijäetunena on lisäksi 100 euron arvoinen liikunta/kulttuuriseteli mobiilisovelluksena.

Tarkastuslautakunta huomioi sairauspoissaolopäivien maltillisuuden ja kannustaa jatkamaan edelleen työhyvinvointiohjelman toimeenpanoa. Henkilöstön hyvinvointi heijastuu myönteisesti asiakaskokemukseen ja on työyhteisön houkuttelevuus- ja pitovoimatekijä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että koulutukseen osallistuminen on vähentynyt. Kouluttautuminen on tärkeää, jotta viimeisin tieto saadaan työpaikalle mm. lainsäädäntömuutoksien soveltamiseen. Tarkastuslautakunta muistuttaa koulutuksen merkityksestä henkilöstön motivaation ja hyvinvoinnin ylläpitäjänä sekä kunnan kehittymisen mahdollistajana.

8 HYVINVOINTIKERTOMUS 2021-2025

Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valmistellaan kerran valtuustokaudessa. Hyvinvointikertomuksen (valtuustokausi 2021–2025 ja nykytila) mukaan Askolan kunnan vuoden 2024 Hyte-kerroin oli 58. Kasvua vuoteen 2023 nähden tuli 6 pistettä. Tästä kertyy valtionosuuksien Hyte-lisäosaa lähes 85.000 euroa. Lisäystä edellisvuoteen nähden on 15.400 euroa.

Tulosindikaattoreiden keskiarvo oli 53 ja prosessi-indikaattoreiden 64. Tulosindikaattoreiden keskiarvo vuodesta 2023 vuoteen 2024 laski 62 -> 53. Yksittäisistä skaalatuista mittareista negatiivinen muutos tapahtui Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat (52->15) ja Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat (63->44). Positiivinen kehitys tapahtui kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitojaksojen vähentymisenä 65 vuotta täyttäneiden kohdalla.

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo vastaavasti parani 42->64 edellisestä vuodesta. Nousu saatiin aikaan luomalla rakenteita, joita aiemmin ei ole ollut. Tämä näkyy esimerkiksi mittareissa; Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä (Hyte-työryhmä) pisteet 0->100. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuudesta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa (0->100).

THL:n TEA-viisarin tietojen mukaan liikunnan osiossa voimavarat ovat parhaimmalla tasolla. Kunta on tukenut voimakkaasti seurojen toimitilojen käyttömahdollisuuksia sekä kuntalaisten maksuttomia liikuntapalveluita. Seuranta vastaavasti saa heikoimmat pisteet. Esimerkiksi pyörä- ja kävelyliikenteen seurantaa ei Askolassa vielä ole.

Ikäihmisten asumisen turvallisuuteen ja toimintakyvyn ylläpitämiseen on panostettu erityisesti vuosina 2022–2024. Neljän kunnan yhteishankkeena käynnistynyt Tupatuki-toiminta on jatkunut Askolan ja Pornaisten kunnan yhteistoimintana syksystä 2023 alkaen. Toimintaa rahoitetaan testamenttivaroin. Tupatuki tukee ikäihmisten turvallista kotona asumista ja ehkäisee yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.

Kuntaliiton keväällä 2024 teettämän tutkimuksen mukaan tyytyväisyys kunnan palveluihin sai keskiarvoksi 3,5. Edelliseen kunnan tuottamaan omaan kyselyyn vuodelta 2023 nähden tyytyväisyys oli noussut 0,2 %-yksikköä. Kaikkein tyytyväisempiä kuntalaiset olivat varhaiskasvatus-, perusopetus- ja lukiopalveluihin, kun vastausten keskiarvo oli 3,8. Varhaiskasvatuksen tyytyväisyys oli hieman noussut, kun taas lukiopalveluiden hieman laskenut.

Hyvinvointikertomuksen yhteenvedossa todetaan mm., että hyvinvointialueen tulisi myös osallistaa varmistaa opiskeluhoito, lasten, nuorten ja perheiden ennaltaehkäisevien ja perustason palveluiden nykyistä parempi saatavuus. Lisäksi päätöksenteossa on tärkeää huomioida lapsivaikeudet ja lasten hyvinvoinnin tilanne.

9 ARVIO VALTUUSTOKAUDELTA 2021-2024

Askolan kuntaa on kehitetty valtuustokaudella valtuuston vahvistaman uuden strategian mukaisesti. Brändi uudistettiin ja uusi ilme on päivitetty kotisivuille ja asiakirjapohjille. Hyvinvoiva Askola -hankkeen myötä perustettu Uudistajat -ryhmä tukee kunnan kehitystyötä.

Toimintaympäristössä tapahtui historiallinen muutos 1.1.2023 alkaen, kun sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisvastuu siirtyi kunnista hyvinvointialueelle. Kunnan organisaatio ja tulorakenne muuttui, kun palveluista ja tuloista lähes 60 % siirtyi kunnilta hyvinvointialueelle. Yhteistyömuotoja hyvinvointialueen kanssa on rakennettu ja tiivistetty kuntalaisten palveluiden turvaamiseksi paikkakunnalla. Hyvinvointialueen taholta yhdyspintatyössä ja palveluiden saatavuudessa on edelleen puutteita. Lisäksi TE-palveluiden siirtoa valtiolta kunnille on valmisteltu valtuuston viimeisen toimintavuoden aikana.

Askolan kunnan asukasmäärä on vähentynyt valtuustokaudella 187 asukkaalla. Syntyvyyden muutos on valtakunnalliset trendin mukaisesti laskeva. Valtuustokauden alkaessa vuonna 2021 Askolassa syntyi 41 lasta (2022:39, 2023:26, 2024:37). Samaan aikaan kuolleisuus on ollut suurempi kuin syntyvyys. Väestörakenteen muutokset vaikuttavat niin palvelutuotannon laajuuteen kuin talous- ja toimitilasuunnitteluun. Ikääntyvän väestön lisääntyminen ja lasten määrän väheneminen haastaa talouden tasapainoa, palveluverkkoa sekä toimitilatarpeen optimointia pidemmällä aikavälillä.

Talouden tunnusluvut ovat heikentyneet valtuustokauden aikana. Tulorakenne on muuttunut ja valtionrahoitukseen liittyvät leikkaukset vaikuttavat erityisesti suunnitelmakaudella. Valtuustokaudella kunnan taloustilanteeseen vaikuttivat Covid-pandemia sekä erittäin merkittävästi Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, mikä on korko- ja kustannustason nousun vuoksi pysäyttänyt isompien investointien käynnistymisen.

Talousmittareiden mukaan kunnan omavaraisuusaste ja lainanhoitokyky on erittäin heikko. Lainanhoitokate on 0,2, kun se konsernissa on hyvää tasoa 2,2, eikä alita kriisikuntakriteerin rajaa 0,8. Vuosikate on riittänyt valtuustokaudella poistojen kattamiseen lukuun ottamatta vuotta 2024 (66,8 %). Lainamäärä on vähentynyt valtuustokaudelle vuoteen 2024 saakka, jolloin uutta velkaa nostettiin 6,0 milj. euroa. Velkaantuminen on tunnistettu taloudelliseksi ja toiminnalliseksi riskiksi. Velkaa on otettu investointien rahoittamiseen sekä lainanhoitoon.

Askolan kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu ammattitaitoisesti ja johdonmukaisesti. Välttämättömiä investointeja toteutetaan palvelutuotannon tarpeista käsin ja kunnan veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi.

Lähivuosina talouden haasteina ovat isojen investointien aiheuttama velkataakan kasvaminen ja valtionosuusuudistus, jonka vaikutuksia kuntatalouteen ei ole julkaistu. Uudistuksen on määrä tulla voimaan vuonna 2027. Tulevaisuuden talouden tasapainottamisen ohjelman valmistelu on käynnistynyt. Uusi valtuusto saa tasapainottamisen ohjelman vahvistettavakseen syyskaudella 2025.

10 YHTEENVETO JA MUUT HAVAINNOT

Vuonna 2024 valmistauduttiin TE-palveluiden siirtoon valtiolta kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen. Askolan kunta kuuluu Porvoon työllisyysalueeseen. Kuntien rahoitusjärjestelmän ja kiinteistöveron uudistukset ovat valmistelussa, jotka tulevat vääjäämättä vaikuttamaan kuntatalouteen. Uudistusten taloudellisia vaikutuksia ei ole vielä julkaistu.

Tilikauden tulos on -604.371,07 euroa alijäämäinen. Alijäämää selittää arvioitua pienempi valtionosuuksien kertymä sekä korko- ja rahoituskulujen talousarviota merkittävästi suurempi kertymä. Toimintakulut toteutuivat alkuperäisen talousarvion tasossa ja toimintakulut alittivat muutetun talousarvion noin 0,4 milj. eurolla. Tilinpäätöksessä kirjattiin arvonalentumisia 0,2 milj. euroa. Taseen kumulatiivinen ylijäämä on vuoden 2024 alijäämä huomioiden 6.893.982,95 euroa.

Kunnan asukasluku väheni 40 hengellä ja oli vuoden päättyessä 4.660. Muuttoliike oli negatiivinen ja syntyvyys on laskussa valtakunnallisen trendin mukaisesti. Väestön määrän väheneminen ja ikärakennemuutos vaikuttavat palveluiden optimaaliseen resursointitarpeeseen ja tulokertymän supistumiseen.

Kunnan edunvalvontatehtävä hyvinvointialueen suuntaan on tärkeä ja kunnan tulee varmistaa, että rajapintayhteistyö toimii ja kuntalaiset saavat oikeutetut palvelunsa lähellä. Sote-kiinteistöjen vuokrasopimusneuvottelut ovat käynnissä. Sote-kiinteistöt tulee yhtiöittää vuoden 2026 alkuun mennessä. Askolan kunta on panostanut hyvinvointityöhön ja yhteistyöhön järjestöjen kanssa.

Kunnan lainakanta on kasvussa. Lainoista noin kolmasosa on korkosuojattu. Tulorahoituksen riittämättömyys investointien kattamiseen edellytti lainarahoitusta. Talouden tasapainottaminen on käynnistynyt ja uusi valtuusto saa tulevaisuusohjelman talouden tasapainottamiseksi (TuTaTa) käsittelyyn syksyllä 2025. Ohjelma tulee sisältämään toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia, jotka voivat heijastus myös palvelun laatuun.

TE-uudistus antaa huomattavan mahdollisuuden vaikuttaa työvoiman saatavuuteen sekä työttömyyden hoitoon. Toiminnan tavoitteena tulee olla elinvoiman edistyminen ja työntekijöiden saaminen työhön. Hyvällä työllisyyden hoidolla on merkittävä taloudellinen vaikutus ja sen hoitoon on käytettävä kaikki olemassa oleva voimavara. Askolan työttömyysprosentti oli Itä-Uudenmaan vuoden 2024 työttömyystilastoissa alhaisin. Askolassa oli joulukuussa 2024 työttömiä 7,9 %, kun koko Uudellamaalla 11,7 %.

Osaavan henkilöstön saatavuuteen ja pitovoimaan on panostettava. Työhyvinvointiin liittyvät toimenpiteet näkyvät henkilöstön työtyytyväisyytenä, positiivisen työnantajakuvana sekä vähenevinä poissaoloina. Sairauspoissaolojen määrä oli kahtena viimeisenä vuonna huomattavasti alle kunta-alan keskiarvon.

Tarkastuslautakunta arvioi, että valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on saavutettu riittävässä määrin ja toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tilintarkastaja on antanut 5.5.2025 tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2024. Tilintarkastaja on esittänyt tilinpäätöksen vahvistamista tilikaudelta 2024 sekä vastuuvapauden myöntämistä tili-velvollisille vuoden 2024 osalta. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

Tarkastuslautakunta esittää lämpimät kiitoksensa kunnan henkilökunnalle kuntalaisten hyväksi tehdystä työstä.

Askolassa 5. päivänä toukokuuta 2025

Ari Forsberg
puheenjohtaja

Tero Kettu
varapuheenjohtaja

Sami Vihuri
varajäsen

Jouko Lahtinen
jäsen

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 25 pages before this page
Dokumentet inneholder 25 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 25 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 25 sider før denne side

Detta dokument innehåller 25 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende